ALEXANDRU METEA
(1940-2020)

Profesorul univ. dr. Alexandru Metea a plecat din această lume în data de 5 ianuarie 2020, în anul în care Catedra de limba română a Facultății de Litere de la Universitatea de Vest din Timișoara urma să-l omagieze la împlinirea celor opt decenii de viață, dintre care cele mai multe au fost dedicate școlii și studierii limbii române.

Domnul profesor Alexandru Metea a aparținut primei generații de lingviști care s-au format ca universitari la Timișoara, străbătând toate etapele unei cariere în care a cunoscut bucuria urcușului, dar și dezamăgirea drumului închis, atunci când autoritățile comuniste au decis să facă epurări în mediul universitar. Între 1964 și 1980, a început o promițătoare carieră în învățământul superior, mai întâi ca asistent în cadrul Catedrei de limba și literatura română a Institutului Pedagogic de trei ani din Timișoara, apoi la Catedra de limba română a Facultății de Filologie de la Universitatea din Timișoara. În acest timp, a elaborat și susținut, sub conducerea profesorului G. I. Tohăneanu, teza de doctorat cu titlul *Valorificarea artistică a limbii şi stilului narativ popular în proza de inspirație folclorică în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*. Ulterior, cei zece ani, petrecuți ca profesor la Liceul „Nikolaus Lenau" din Timișoara, între 1980 și 1990, au însemnat continuarea interesului pentru gramatica limbii române, sub aspectele ei clare, dar și controversate, precum și pentru transmiterea ei celor tineri, ca mod de gândire și de structurare a discursului scris și oral.

După 1990, bucurându-se de susținerea rectorului Universității de Vest, prof. univ. dr. Eugen Todoran, profesorul Al. Metea a fost rechemat la catedra de unde fusese nevoit să plece și unde avea să avanseze, în numai câțiva ani, de la poziția de lector (1991), la cea de conferențiar (1994) și apoi la cea de profesor universitar (2001).

În activitatea didactică, urmând justețea observației lui Eugeniu Coșeriu, potrivit căruia „limba nu se manifestă decât în *vorbirea indivizilor*, iar a vorbi înseamnă totdeauna a vorbi *o limbă*", profesorul Al. Metea

BDD-A32390 © 2020 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 05:40:26 UTC)

și-a orientat atenția spre cursurile și seminarele de *Lingvistică aplicată, Structura gramaticală a limbii române actuale, Tendințele limbii române actuale*. Prin natura însăși a cursului de bază predat la Facultatea de Litere, și anume *Limba română contemporană*, a format generații de studenți cărora le-a predat fundamentele limbii române în așa fel încât acestea să le fie un temei pentru înțelegerea, cunoașterea și transmiterea propriei limbi prin intermediul școlii, ca profesori. În acest sens, unele dintre publicațiile Domniei Sale, *Limba română esențială* (2001, ed. a II-a 2002, ed. a III-a 2004) și *Limba română actuală* (2008, ed. a II-a 2010), au devenit cărți de referință atât pentru elevi și studenți, cât și pentru profesorii de limba română. Model de sinteză care clarifică un domeniu vast, aceste instrumente de lucru sunt cerute nu numai în rândurile studenților, ci și ale celor care studiază limba română în universități din străinătate sau o predau în instituții de învățământ la diferite niveluri.

Interesul permanent al profesorului Al. Metea pentru normele limbii actuale și pentru modul de însușire și aplicare a lor s-a concretizat, de-a lungul timpului, în volume care prezintă diverse aspecte ale vocabularului, morfologiei, sintaxei și ortografiei limbii române, însoțite de exerciții și teste aplicate teoriei: *Analize gramaticale* (1974), *Modele şi teste rezolvate de analiză gramaticală pentru admiterea în licee şi învățământul superior* (1992), *Limba română. Vocabular, morfologie, sintaxă. Sinteze, scheme şi exerciţii* (1993, ed. a II-a 1994), C*ompendiu de limba română* (1995), *Limba română. 111 modele şi teste rezolvate de analiză gramaticală* (1998), *Limba română de la A la Z* (1998, ed. a II-a 1999), *Conexiuni (Vocabular. Gramatică. Stilistică. Filologie. Miscellanea*) (2008) și *Dicţionar ortografic esenţial* (în colaborare cu Monica Huțanu, 2008). Această neobosită muncă de publicare a unor instrumente practice de explorare a românei au avut la bază convingerea că, deși sistemul unei limbi este în permanentă dinamică, perspectiva sincronică poate reda imaginea sa cea mai fidelă pentru înțelegerea funcționării sale în actualitate. Cunoașterea normelor înseamnă aplicarea lor *hic et nunc*, nu numai de către profesori și elevi, ci de către toți vorbitorii. Prin sinteza unor lucrări normative ample, precum *Gramatica limbii române* (1963, 2005) și *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic* (1982, 2005), profesorul Alexandru Metea a dorit să ofere celor interesați instrumente care se concentrează pe acele modele de înțelegere care permit, totodată, abordarea situațiilor controversate. Această viziune asupra gramaticii a fost exprimată într-o terminologie conformă cu tradiția școlii românești, în măsura în care ea era adaptată lumii moderne. Dorind o prezentare „accesibilă” a noutăților propuse de edițiile recent elaborate

BDD-A32390 © 2020 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 05:40:26 UTC)

în cadrul Academiei Române, Alexandru Metea a optat, cu argumente, pentru un mod de a grupa și de a denumi unele părți de propoziție diferit de cel al *Gramaticii limbii române* I, II, 2005. Mărturisirea pe care a făcut-o în *Cuvântul înainte* al celei de-a doua ediții a volumului *Limba română actuală* (2010: 6) este relevantă pentru intenția care a stat la baza elaborării celor mai multe lucrări ale Domniei Sale, în care a căutat: „[…] o cale de mijloc între un tratat academic, un curs universitar și un manual pentru învățământul preuniversitar, adică un ghid prin care elevii, studenții, învățătorii și profesorii își pot lărgi și totodată consolida cunoștințele despre limba română de azi".

Alte două volume ale Domniei Sale au fost dedicate cercetării valorilor artistice ale fenomenelor gramaticale la Ion Creangă (*Ion Creangă. Expresivitatea structurilor sintactice*, 2000) și Mihai Eminescu (*Mihai Eminescu. Expresia artistică a motivelor folclorice*, 2000).

A publicat studii în revistele de specialitate, cu deosebire în „Limba română", cea mai importantă revistă de lingvistică a Academiei, dar a fost și colaborator activ al unor publicații culturale și jurnale, precum revista timișoreană „Orizont" (1991) și „Renașterea bănățeană" (1992-1994), unde a publicat articole de gramatică explicată a limbii române.

Timp de zece ani (1990-2000), ca membru în consiliul Editurii Helicon din Timișoara, s-a implicat în editarea și îngrijirea operelor unor scriitori români: Mihai Eminescu, *Luceafărul* (ediţie trilingvă), Vasile Alecsandri, George Coşbuc, Veronica Micle, Octavian Goga, Al. O. Teodoreanu (Păstorel), Dimitrie Anghel, Ion Minulescu, M. R. Paraschivescu, Gib I. Mihăescu și Cezar Petrescu.

Între cele mai mari satisfacții, care i-au încununat activitatea la catedră, trebuie să amintim faptul că, la sfârșit de carieră, profesorul i-a încredințat discipolei sale, conf. dr. Florina Băcilă, nu numai continuarea cursului despre limba română actuală, ci și convingerea că dascălul de limba română este profesorul prin excelență.

Pentru membrii actuali ai Catedrei de limba română este o datorie de onoare să-și exprime sentimentul de recunoștință față de profesorul Al. Metea, cel mai longeviv șef al catedrei noastre de după 1990, unul din oamenii hotărâtori, cărora le datorăm sprijinul pentru debutul, afirmarea și promovarea în cariera universitară. Majoritatea am primit încrederea Domniei Sale ca semn al generozității dascălului care a avut inițiativa de a ne preda destinele catedrei. Respectul față de colegi și promovarea tinerilor au dezvăluit mereu latura profund umană a profesorului, în timp ce grija pentru relațiile din interiorul catedrei și pentru continuarea prestigiului acesteia în cadrul Universității l-au făcut cunoscut pentru intransigența sa.

BDD-A32390 © 2020 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 05:40:26 UTC)

Odată cu trecerea sa în veşnicie, Facultatea de Litere de la Universitatea de Vest din Timişoara și învăţământul universitar au pierdut o personalitate a cărei operă îi va perpetua amintirea şi fireasca apreciere din partea generaţiilor viitoare.

George Bogdan ȚÂRA

BDD-A32390 © 2020 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 05:40:26 UTC)